

Skatteplanlegging i multinasjonale selskap

-En analyse av den norske virksomheten til Mondelez og Mondelez International Incorporated..

av Sindre Grøtheim og Mathias Richardsen, master i økonomi og administrasjon ved Høgskolen i Molde, våren 2016.

Temaet for denne oppgaven har vært skatteplanlegging i multinasjonale selskap, og formålet var å få en større innsikt i hvordan multinasjonale selskap opererer i praksis, både i Norge og internasjonalt. Vi har forsøkt å avdekke om det er sannsynlig at den norske virksomheten til Mondelez driver fordelaktig skatteplanlegging. Med den informasjonen som har vært tilgjengelig, har det vært vanskelig å gi en konklusjon med høy validitet. Likevel har det vært flere faktorer som kan tyde på at overskudd flyttes ut av Norge. Etter en omstrukturering av den norske virksomheten i tiden rundt 2008, har profittmarginen falt betraktelig, og det er bare Nestlé av konkurrenter i Norge som har en lavere profittmargin. I tillegg har det vært en stor vekst i varekostnaden, og samtlige varekjøp kommer fra andre selskap i konsernet. Vi tror at noe av varene kjøpes fra konsernets europeiske anskaffelsesselskap i Sveits. Selskapet vil i så fall ha et insentiv til å flytte overskudd fra Norge til Sveits, siden Sveits har lavere selskapsskattesats enn Norge.

Mondelez Norge Production AS er produksjonsvirksomheten til Mondelez i Norge. Driftsinntektene til selskapet kommer fra Europa, men utenfor Norden. Vi tror derfor at det er konsernets europeiske anskaffelsesselskap i Sveits som distribuerer produksjonen i Norge. Dette kan åpne opp en mulighet for å sette en fordelaktig internpris i distribusjonsprosessen hvor mesteparten av produksjonen går tilbake til Norge. Det kan se ut som at distribusjonsprosessen ble forandret etter omstruktureringen, og at produksjonen av Freia i Norge ikke gikk gjennom dette leddet tidligere. På bakgrunn av dette kan det virke som at omstruktureringen av den norske virksomheten i tiden rundt 2008 har gjort at noe av skattegrunnlaget er blitt flyttet fra Norge til Sveits. Den effektive selskapsbeskatningen kan bli svært lav i Sveits grunnet særegne skatteinsentiver som sveitsiske selskap kan oppnå. Konsernet har dermed et insentiv til å flytte mest mulig av skattegrunnlaget for den norske virksomheten dit.

Ifølge våre beregninger har ikke selskapet som forvalter rettighetene til de immaterielle eiendelene i Norge, Kraft Foods Norge Intellectual Property AS, betalt skatt siden det ble opprettet i år 2009. Det kan virke som årsaken til dette er de immaterielle rettighetene er

lokalisert utenfor Norge, og mest sannsynlig i et lavskatteland. En slik måte å organisere rettighetene til de immaterielle eiendelene er et effektivt virkemiddel for å flytte skattegrunnlaget ut av Norge.

I denne oppgaven har vi også gjennomført en analyse av Mondelez International Incorporated, det ultimate morselskapet i konsernet. Vi har valgt å fokusere på den europeiske virksomheten til konsernet. Det kommer frem at konsernet har valgt å lokalisere de sentrale funksjonene for den europeiske virksomheten i Sveits, slik som internbank, holding-, anskaffelse- og serviceselskap. Det kan også ha sett ut som det har vært en strategi å flytte mest mulig av skattegrunnlaget til Sveits for den europeiske virksomheten. Med en slik strategi oppnår konsernet oppnår en stor grad av hemmelighold, og lav skatterate.

Vi har forsøkt å avdekke om konsernet bruker virkemidler som fordelaktig internprising og tynn kapitalisering for å lette konsernets samlede skattebelastning. Våre beregninger viste at opp mot 50 % av omsetningen til konsernet kom fra salg- og produksjonsvirksomheten i Europa, men at disse selskapene sto for bare omtrent 15 % av overskuddet til konsernet. Ut fra våre estimater kan det tyde på at en god del av overskuddet til den europeiske virksomheten kommer fra rente- og royaltyinntekter, samt konserninterne tjenestekjøp. Dette kan indikere at overskuddsflytting gjennom fordelaktige internpriser blir brukt som virkemiddel for å redusere konsernets skattebelastning

Det har i våre analyser vist seg at pengestrømmen fra den norske virksomheten går gjennom flere selskaper i Sveits, og deretter til Nederland, før det har endt i USA hvor konsernet har hovedkontor. Sveits toppet listen «Financial Secrecy Index» i 2015, mens USA havnet på en tredjeplass, i stor grad på grunn av delstaten Delaware og det såkalte «The Delaware Loophole». Konsernet har flere holdingselskaper plassert i Delaware, blant annet for den europeiske virksomheten. En slik struktur medfører dermed en stor grad av hemmelighold. Vi opplevde at hemmelighold var en gjennomgående faktor i arbeidet med den europeiske virksomheten til konsernet. I tillegg har det vist seg vanskelig å innhente regnskapene fra flere land, og informasjonen i regnskapene har vært mangelfulle når det gjelder transaksjoner med nærstående parter. Vi mener derfor at en større grad av transparens internasjonalt bør være et satsingsområde for å kunne stoppe uthuling av skattegrunnlaget. Land-for-land rapportering kan i så henseende være et godt initiativ for å øke transparensen internasjonalt, og gjøre det lettere for skattemyndighetene å sikre at skattegrunnlaget ikke blir uthulet.